

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examiner en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*
Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 Correct taalgebruik wordt getoetst bij alle antwoorden van de kandidaat op open vragen.

Voor incorrect taalgebruik worden maximaal 4 scorepunten in mindering gebracht.

Onder incorrect taalgebruik moet worden verstaan: spelfouten en fouten in de zinsbouw inclusief verkeerde woordvolgorde.

Zelfstandig gebruik van bijzinnen (als in: "Omdat ...") dient niet fout te worden gerekend.

In afwijking van het bepaalde onder 5 van de Algemene regels geldt voor incorrect taalgebruik dat elke fout binnen een antwoord op een vraag wel afzonderlijk dient te worden aangerekend.

De fouten voor incorrect taalgebruik dienen los van de inhoudelijke beoordeling te worden geregistreerd en de daarbij behorende aftrekpunten dienen bij de laatste beoordelingscomponent uit het correctievoorschrift te worden genoteerd.

Voor incorrect taalgebruik dient de volgende aftrekgeregeling te worden gehanteerd:

0 fouten	0
1 fout of 2 fouten	1
3 of 4 fouten	2
5 of 6 fouten	3
7 of meer fouten	4

Bij een antwoord op een open vraag waarbij de kandidaat niet hoeft te antwoorden in een volledige zin, wordt niet de grammaticaliteit van het antwoord beoordeeld, maar de spelling wel. De reikwijdte van vakspecifieke regel 1 wordt hiermee voor antwoorden op deze open vragen beperkt.

Bij de beoordeling van de spelling dient uitgegaan te worden van de schrijfwijze volgens de Leidraad bij de Woordenlijst Nederlandse Taal (het Groene Boekje). Deze aftrekgeregeling geldt onverkort voor alle kandidaten.

- 2 Het is de kandidaat niet toegestaan telegramstijl te gebruiken bij vragen waarbij in volledige zinnen moet worden geantwoord. Voor een antwoord dat geheel in telegramstijl is weergegeven, dienen geen scorepunten te worden toegekend.
- 3 Voor alle open vragen met een maximum aantal woorden geldt: indien een kandidaat een vraag herhaalt alvorens hij/zij tot een antwoord komt, worden de woorden tot aan het eigenlijke antwoord (conform het beoordelingsmodel) niet meegeteld.
- 4 Wanneer een antwoord op een open vraag het maximum aantal woorden overschrijdt, worden alleen de woorden van het antwoord tot het toegestane maximum in de beoordeling betrokken met inachtneming van vakspecifieke regel 3. Spelfouten in de overschrijding van het maximum aantal woorden tellen niet mee.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag die betrekking heeft op de hoofdgedachte van de tekst worden 2 scorepunten toegekend.

Aan het juiste antwoord op de overige meerkeuzevragen wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1 We kunnen echt niet om kernenergie heen

---

1 maximumscore 1

alinea 6

2 maximumscore 1

alinea 13

3 maximumscore 3

De kern van een goed antwoord is:

vijf van onderstaande

- minder/geen uitstoot van broeikasgas/CO₂
- geen luchtvervuiling
- een lange levensduur
- een grote betrouwbaarheid (vanwege de onafhankelijkheid van weersomstandigheden)
- een kerncentrale levert veel energie
- een kerncentrale levert goedkope(re) energie
- een kerncentrale is rendabeler

indien vijf elementen goed	3
indien vier elementen goed	2
indien drie elementen goed	1
indien twee of minder elementen goed	0

Beoordeel de spelling.

4 B 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

5 maximumscore 2

- realistisch
- sprookje
- ‘duurzame’/duurzame

indien drie elementen goed	2
indien twee elementen goed	1
indien een of geen element goed	0

Beoordeel de spelling.

6 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- (Het gaat hier om een) vals dilemma / een onjuist beroep op een voor-en-nadelenschema 1
- Er wordt gesteld dat er maar twee mogelijkheden zijn / dat we moeten kiezen tussen (realistisch energiebeleid met) kerncentrales of (het sprookje van de) ‘duurzame’ windturbines en zonnepanelen, terwijl er ook nog wel andere mogelijkheden zijn 1

Maximumlengte van het antwoord: 40 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

7 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

De kosten voor:

- de benodigde apparatuur om wind- en zonne-energie op te wekken 1
- een extra energiebron (om de stroomvoorziening zeker te stellen) / fossiele brandstoffen / de opslag van wind- en zonne-energie 1

Beoordeel de spelling.

8 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

Dat de economie rendabel en stabiel is, wil niet zeggen dat er (automatisch) sprake is van een opbloei van de economie.

Maximumlengte van het antwoord: 30 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

9 D 2

Vraag	Antwoord	Scores
10	maximumscore 3 • 2 • 3 • 4	1 1 1

Tekst 2 Kernenergie? Dat is wensdenken

11	B	1
12	maximumscore 1 alinea 6	
13	maximumscore 1 alinea 3 / alinea 4	
14	maximumscore 2 • 2 • 6	1 1
15	C	2
16	maximumscore 2 Twee van de volgende: – de kosten van de gevolgen van ongelukken met kernenergie – de steeds strengere veiligheidsnormen / de hoge kosten van de nieuwe reactoren – de opslag van kernafval per juist benoemd element	1
	<i>Beoordeel de spelling.</i>	

Overkoepelende vragen bij tekst 1 en tekst 2

17	maximumscore 1 De kern van een goed antwoord is: De hoeveelheid radioactief afval is niet zo relevant. / Het gaat om de toxiciteit en de stralingsintensiteit. <i>Maximumlengte van het antwoord: 15 woorden.</i> <i>Beoordeel de spelling en grammatica.</i>	
----	--	--

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

18 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

Twee van de volgende:

- “Radioactief afval kan alleen gevaarlijk zijn wanneer er minstens vier barrières tegelijkertijd verbroken worden.” (tekst 1, regels 90-92)
- “De hoeveelheid radioactief afval afkomstig van kerncentrales is zeer klein in vergelijking met het afval van bijvoorbeeld kolencentrales.” (tekst 1, regels 94-97)
- “De moderne behandelingstechnieken (waaronder ‘pyro-processing’) zijn in staat de tijdsduur van de radioactiviteit van de splijtingsproducten sterk te verkleinen.” (tekst 1, regels 97-102)
- “Over hoeveel radioactief afval hebben we het?” (tekst 1, regels 103-104)

Beoordeel de spelling.

19 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- Zin 1:
Volgens alinea 3 van **tekst 1** kunnen wind- en zonne-energie **niet** economisch rendabel zijn in vergelijking met kernenergie, want deze vormen van energie vereisen een dubbele investering / laten ons voor de helft afhankelijk blijven van fossiele brandstoffen 1
- Zin 2:
Volgens alinea 2 van **tekst 2** kunnen wind- en zonne-energie **wel** economisch rendabel zijn in vergelijking met kernenergie, want deze vormen van energie hebben (wel) een positieve (financiële) leercurve / worden steeds goedkoper 1

Opmerking

Indien een juiste uitleg wordt gegeven bij een verkeerde beoordeling (wel/niet) en omgekeerd: geen scorepunten toekennen.

Maximumlengte van het antwoord: 30 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 3 Botsende idealen blijven geloofwaardig

20 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- Ze zijn strenger in de leer.
- Ze kennen geen twijfel / dragen overduidelijke standpunten uit.
- Ze maken gebruik van een confronterende debatteerstijl. / Ze leren door te botsen, de grenzen op te zoeken en nu en dan het roer om te gooien.

indien drie elementen goed	2
indien twee elementen goed	1
indien een of geen element goed	0

*Maximumlengte van het antwoord: 40 woorden.
Beoordeel de spelling en grammatica.*

21 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- Mike Shellenberger was eerst voorstander van wind- en zonne-energie (en was tegen kernenergie). Nu is hij voorstander van kernenergie (en tegen zonne-energie) 1
- Mark Lynas was eerst tegen genetische technieken en nu is hij juist voor (genetische technieken) 1

*Maximumlengte van het antwoord: 50 woorden.
Beoordeel de spelling en grammatica.*

22 B 1

23 B 1

24 D 1

25 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- Het snelle brein bepaalt (op basis van intuïtie/gevoel) wat je ergens van vindt 1
- terwijl het langzame brein (met behulp van de ratio) zoekt naar de bijbehorende onderbouwing van het standpunt 1

*Maximumlengte van het antwoord: 30 woorden.
Beoordeel de spelling en grammatica.*

26 C 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

27 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

De oplossingen bestaan uit iets wat de verschillende groepen zelf (graag) al doen. / De oplossingen bestaan uit iets wat voortkomt uit hun eigen wereldbeeld/ideologie. / De oplossingen vloeien niet (rechtstreeks) voort uit wetenschappelijke inzichten.

Maximumlengte van het antwoord: 20 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

28 D

1

Tekst 4 Misschien eerst eens begrijpen wat ons overkomen is

---

29 maximumscore 1

alinea 4

30 B

1

31 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- Standpunt: het onderwijsbeleid uit 2016 dat gericht is op verdere digitalisering, moet niet gecontinueerd worden 1
- Argument: onderzoek laat zien dat digitalisering slecht is voor onze cognitieve/sociale/fysieke vermogens 1

Beoordeel de spelling en grammatica.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

32 maximumscore 3

De kern van een goed antwoord is:

‘diepzeeduiken in een zee van woorden’	‘glijden over de oppervlakte als een jetskiër’
1a. (we zijn steeds slechter in staat om) deze informatie aandachtig te lezen / er een weloverwogen mening over te vormen	1b. (We kunnen weliswaar steeds) sneller informatie vinden
2a. er een weloverwogen mening over te vormen / (in plaats van) erover na te denken	2b. We consumeren informatie
3a. (Vroeger) kon ik me moeiteloos verdiepen (in een boek of een lang artikel).	3b. (Nu) laat mijn concentratie (na een bladzijde of twee al) te wensen over.

per juist geciteerd paar zinnen of zinsgedeelten

1

Beoordeel de spelling.

33 maximumscore 1

- Zin 1:
Dat twee derde van de zieke werknemers thuiszit vanwege deze klachten is in deze volledige redenering **wel** relevant, want deze klachten worden (inderdaad) veroorzaakt door (een overspanning van het brein die is veroorzaakt door) multitasken

1

Opmerking

Niet goed rekenen: de redenering klopt.

of

- Zin 2:
Dat twee derde van de zieke werknemers thuiszit vanwege deze klachten is in deze volledige redenering **niet** relevant, want deze klachten kunnen ook een andere oorzaak hebben dan multitasken of digitalisering

1

Opmerking

Niet goed rekenen: de redenering klopt niet.

Maximumlengte van het antwoord: 25 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

Vraag	Antwoord	Scores
34	<p>maximumscore 3</p> <p>De kern van een goed antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Weliswaar blijkt (uit onderzoek) dat de communicatiefrequentie via digitale media vertienvoudigd is / dat we meer digitaal zijn gaan communiceren, 1 • maar we zijn minder in staat tot (het voelen van) empathie en compassie (voor anderen) / er is een sterke afname van sociale vaardigheden (als we nog hoofdzakelijk via beeldschermen communiceren), 1 • dus is het een mythe / klopt het niet dat digitalisering ons (daadwerkelijk / inderdaad) verbindt met anderen 1 <p><i>Beoordeel de spelling en grammatica.</i></p>	
35	<p>maximumscore 1</p> <p>De kern van een goed antwoord is: De (toenemende) digitalisering zorgt ervoor dat we aan oneindige informatiestromen / te veel informatie worden blootgesteld. / We hebben last van het onbegrensde van digitale informatie.</p> <p><i>Maximumlengte van het antwoord: 20 woorden.</i> <i>Beoordeel de spelling en grammatica.</i></p>	
36	<p>maximumscore 3</p> <p>De kern van een goed antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • (meer informatie consumeren en) minder nadenken over informatie 1 • (een teveel aan informatie met als gevolg) overspanning van het brein 1 • (veel meer communicatie via sociale media en daardoor) minder empathie 1 <p><i>Beoordeel de spelling.</i></p>	
37	A	1
38	A	1
39	<p>maximumscore 2</p> <p>De kern van een goed antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nee, de grafiek kan daarvoor niet gebruikt worden 1 • want uit de grafiek blijkt dat digitale middelen met name een negatieve invloed hebben op de studieresultaten 1 <p><i>Maximumlengte van het antwoord: 40 woorden.</i> <i>Beoordeel de spelling en grammatica.</i></p>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

40 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- Nee, de grafiek kan daarvoor niet gebruikt worden / de grafiek gaat in tegen het standpunt in alinea 8 1
- want uit de grafiek blijkt dat een ruime meerderheid positief is over de invloed van digitale middelen op contact met vrienden 1

Maximumlengte van het antwoord: 50 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

Incorrect taalgebruik

---

41 Regeling met betrekking tot incorrect taalgebruik in de antwoorden op open vragen

Voor fouten met betrekking tot incorrect taalgebruik dienen in totaal maximaal 4 scorepunten in mindering te worden gebracht volgens onderstaande aftrekregeling:

0 fouten	0
1 fout of 2 fouten	1
3 of 4 fouten	2
5 of 6 fouten	3
7 of meer fouten	4

Zie Vakspecifieke regel 1 voor exacte aanwijzingen omtrent aftrek.

5 Aanleveren scores

Verwerk per examinerator in de applicatie Wolf:

- de scores van de alfabetische eerste vijf kandidaten voor wie het tweede-tijdvak-examen de eerste afname is én
- de scores van alle herkansende kandidaten.

Cito gebruikt beide gegevens voor de analyse van de examens. Om de gegevens voor dit doel met Cito uit te wisselen dient u ze uiterlijk op 23 juni te accorderen.

Ook na 23 juni kunt u nog tot en met 1 juli gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

derde tijdvak

Ook in het derde tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw derde-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

---

tekst 1	Jan van Erp, Trouw, 24 januari 2018
tekst 2	Peer de Rijk, Trouw, 29 januari 2018
tekst 3	Rosanne Hertzberger, NRC, 10 november 2018
tekst 4	Joke Hermsen, NRC, 9 november 2018

Nederlands vwo

Centraal examen vwo

Tijdvak 2

Correctievoorschrift

Aan de secretarissen van het eindexamen van de scholen voor vwo,

Bij het centraal examen Nederlands vwo:

Op **pagina 9**, bij **vraag 19** moet

Maximumlengte van het antwoord: 30 woorden.

vervangen worden door:

Maximumlengte van het antwoord per zin: 20 woorden.

Ik verzoek u dit bericht door te geven aan de correctoren Nederlands vwo.

Namens het College voor Toetsen en Examens,

drs. P.J.J. Hendrikse,
voorzitter